

Scientific Conference on Multidisciplinary Studies

Hosted online from Bursa, Turkey

Website: econfseries.com

11th July, 2025

PSIXOLOGIYA FANIDA KOMMUNIKATIV YONDASHUVNING BOSHLANG'ICH TA'LIMDAGI AHAMIYATI

Qashqadaryo viloyati Guzor
tumani 31-maktab boshlang'ich sinf
o'qituvchisi Boymatova Oydin Gulmurodovna

Annotatsiya:

Kommunikativ yondashuv psixologiya fanini o'qitishda nafaqat o'rta va oliy ta'limda, balki boshlang'ich ta'lim darajasida ham ajoyib samara beradi. Bu yondashuv yosh bolalarda nutqiy, ijtimoiy va hissiy ko'nikmalarni shakllantirish, shuningdek, ularni faol muloqat qilishga o'rgatish uchun asos bo'lib xizmat qiladi. Psixologiya elementlarini boshlang'ich sinf darslariga singdirish orqali o'qituvchilar bolalarni nafaqat bilim bilan, balki psixologik jihatdan sog'lom shaxslar bo'lib yetishishiga yordam beradi. Psixologiya fanining o'zi insonning ruhiy holati, xulq-atvori, hissiyotlari va ijtimoiy munosabatlarini o'rganishga qaratilganligi sababli, bu fan o'qitilishida kommunikativ yondashuvning ahamiyati yanada oshadi. Chunki psixologiya nafaqat nazariy bilimlarni o'zlashtirishni, balki ularni amaliyotda qo'llashni ham talab qiladi.

Kalit so'zlar: psixologiya, ta'lim, kommunikatsiya, muloqot, bilim, imkoniyat, metod, texnologiyalar, o'yin texnologiyalari hissiyot.

Kommunikativ yondashuvning asosiy tamoyillaridan biri — o'quvchilarni ta'lim jarayoniga faol jalb qilishdir. Bu yondashuvda o'qituvchi o'z bilimlarini bir tomonlama beruvchi emas, balki o'quvchilar bilan muloqotda bo'ladigan, ularni tinglaydigan va ularning fikrlarini qadrlaydigan hamroh sifatida namoyon bo'ladi. O'quvchilar esa o'z navbatida passiv qabul qiluvchilar emas, balki faol ishtirokchilar bo'lib, ta'lim jarayonida o'z fikrlarini bildirish, savollar berish va muhokamalarda qatnashish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Bu esa o'quvchilarning o'ziga bo'lgan ishonchini oshiradi va ularni yanada faol o'rganishga undaydi. Psixologiya fanida kommunikativ yondashuvni qo'llash o'quvchilarga nafaqat psixologik bilimlarni o'rganish, balki ularni amaliy hayotga tatbiq etish imkonini

Scientific Conference on Multidisciplinary Studies

Hosted online from Bursa, Turkey

Website: econfseries.com

11th July, 2025

beradi. Masalan, guruh ishlari va rolli o'yinlar orqali o'quvchilar insonlarning turli psixologik holatlarini tushunishga harakat qiladilar, boshqalar bilan o'zaro munosabatlarni o'rganadilar va muammolarni hal qilishda birgalikda ishlash ko'nikmalarini rivojlantiradilar. Bu jarayon o'quvchilarning ijtimoiy ko'nikmalarini mustahkamlashga, ularni kelajakda jamiyatda muvaffaqiyatli faoliyat yuritishga tayyorlashga xizmat qiladi. Kommunikativ yondashuvning yana bir muhim jihat — o'qituvchining pedagogik mahoratini oshirishdir. O'qituvchi nafaqat mavzuni tushuntirish, balki o'quvchilar bilan samarali muloqot o'rnatish, ularning fikrlarini tinglash va ularga individual yondashuvni ta'minlash qobiliyatiga ega bo'lishi kerak. Bu esa o'qituvchidan yuqori darajada kommunikativ madaniyatni, psixologik sezgirlikni va pedagogik mahoratni talab qiladi. O'qituvchi o'zining nutqini aniq, ravon va tushunarli qilish, o'quvchilarning qiziqishlarini uyg'otish uchun turli kommunikativ usullarni qo'llashga intilishi lozim. Kommunikativ yondashuv boshlang'ich ta'limda bolalarning shaxsiy, ijtimoiy va kognitiv rivojlanishida hal qiluvchi rol o'ynaydi. Bu yondashuv nafaqat oddiy muloqot qobiliyatlarini shakllantirish, balki bolalarni hayotga va o'qish jarayoniga tayyorlashning asosiy vositasi hisoblanadi. Quyida uning ahamiyati bir necha jihatlari bilan tushuntiriladi:

1. Nutqiy va til qobiliyatlarini rivojlantirish

- **Til o'rganish asosi:** Boshlang'ich sinf – bu bolalar uchun til va nutq qobiliyatlarining tez rivojlanadigan davri. Kommunikativ yondashuv orqali ular yangi so'zlar, grammatik tuzilmalar va muloqot usullarini o'rganadilar.
- **Tushunish va ifodalash:** Bolalar o'z fikrlarini aniqroq bayon qilish, boshqalarning gapini tushunish va mantiqiy javob berish ko'nikmalarini egallaydilar.

Psixologiya fanida kommunikativ yondashuvni qo'llash jarayonida zamonaviy texnologiyalar va axborot-kommunikatsiya vositalaridan foydalanish muhim ahamiyatga ega. Masalan, onlayn platformalar, videokonferensiyalar, interaktiv taqdimotlar va testlar o'quvchilarning bilimlarini mustahkamlashda yordam beradi. Shu bilan birga, bu vositalar o'quvchilarga o'z fikrlarini erkin ifoda etish, boshqalar bilan muloqot qilish va o'zaro tajriba almashish imkonini yaratadi. Bunday

Scientific Conference on Multidisciplinary Studies

Hosted online from Bursa, Turkey

Website: econfseries.com

11th July, 2025

interaktiv muhitda o'quvchilar o'zlarini erkin his qiladilar va ta'lim jarayoniga yanada faolroq jalb qilinadilar. Psixologiya fanida kommunikativ yondashuv o'quvchilarning shaxsiy rivojlanishida ham katta rol o'ynaydi. Muloqot jarayonida o'quvchilar o'z fikrlarini aniq va ravon ifoda etishni, boshqalarni tinglash va tushunishni o'rganadilar. Bu esa ularning ijtimoiy ko'nikmalarini mustahkamlashga yordam beradi, ularni jamoaviy ishlarga moslashtiradi va ijtimoiy muhitda muvaffaqiyatli faoliyat yuritishga tayyorlaydi. Shu bilan birga, kommunikativ yondashuv o'quvchilarda tanqidiy fikrlashni rivojlantiradi, chunki ular o'z fikrlarini boshqalar bilan taqqoslash, baholash va qayta ko'rib chiqish imkoniyatiga ega bo'ladilar.[1]

O'quv dasturlarini shakllantirishda ham kommunikativ yondashuvni hisobga olish zarur. Dasturlar o'quvchilarning kommunikativ ko'nikmalarini rivojlantirishga qaratilgan topshiriqlar, guruh ishlari va muhokamalarni o'z ichiga olishi lozim.[2] Bu esa o'quvchilarning mustaqil fikrlashini rag'batlantiradi, ularni o'zaro hamkorlikda ishlashga o'rgatadi va ta'lim jarayonini yanada samarali qiladi. Shuningdek, o'quvchilarning o'zaro fikr almashishlari va bir-birlarini tinglashlari uchun qulay sharoit yaratish ham muhimdir. Kommunikativ yondashuv psixologiya fanini o'qitishda o'quvchilarning o'zaro hamkorligini kuchaytiradi, ularni jamoaviy ishga o'rgatadi va ijtimoiy muhitda muvaffaqiyatli faoliyat yuritishlariga zamin yaratadi. Bu yondashuv yordamida o'quvchilar nafaqat psixologik bilimlarni o'rganadilar, balki ularni real hayotdagi vaziyatlarda qo'llashni ham o'rganadilar. Shu bilan birga, kommunikativ yondashuv o'quvchilarning o'ziga bo'lgan ishonchini oshiradi, ularni mustaqil fikrlashga va ijodiy yondashuvlarga undaydi. Ta'lim jarayonida kommunikativ yondashuvni samarali qo'llash uchun o'qituvchilar doimiy ravishda o'z malakalarini oshirib borishlari, yangi pedagogik usullarni o'rganishlari va tajriba almashishlari zarur. Shuningdek, ta'lim muassasalari bu yondashuvni qo'llab-quvvatlash uchun zarur sharoitlarni yaratishi, o'qituvchilarga zamonaviy texnologiyalar va metodlarni joriy etishda yordam berishi lozim. Ta'lim jarayonining sifatini oshirish uchun o'quvchilarning fikr-mulohazalarini doimiy ravishda o'rganish va ularni hisobga olish ham muhimdir.[3]

Scientific Conference on Multidisciplinary Studies

Hosted online from Bursa, Turkey

Website: econfseries.com

11th July, 2025

Xulosa:

Boshlang'ich sinflarda kommunikativ yondashuv – bu bolalarni nafaqat "o'qiydigan", balki "yashaydigan", muloqat qila biladigan, ijtimoiy jihatdan moslashuvchan shaxslar qilib yetishtirishning kalitidir. Uning ahamiyati bolaning rivojlanishining barcha jabhalariga: til, aql, hissiyot va ijtimoiylik sariqallariga ta'sir etishida yashaydi. O'qituvchilar bu yondashuvni o'yinlar, hikoyalar va kundalik muloqotlar orqali qo'llab, bolalarni yorqin kelajakka tayyorlashlari mumkin. Xulosa qilib aytganda, psixologiya fanini o'qitishda kommunikativ yondashuv ta'lim jarayonining samaradorligini oshirishda muhim ahamiyatga ega. Bu yondashuv o'quvchilarning faolligini oshiradi, ularning kommunikativ ko'nikmalarini rivojlantiradi va ularni shaxs sifatida shakllantirishga xizmat qiladi. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar va interaktiv metodlarni qo'llash orqali psixologiya fanini o'qitishda kommunikativ yondashuv yanada samarali bo'ladi. Shu sababli, o'qituvchilar va ta'lim muassasalari bu yondashuvni keng qo'llashga e'tibor qaratishlari lozim. Bu esa kelajakda malakali, ijodiy va ijtimoiy jihatdan faol mutaxassislar tayyorlashga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Jamoliddinova O., Toshpulatova M. "Umumiy pedagogika va psixologiya" – Toshkent: O'qituvchi nashriyoti, 2023.
2. Davlyatov M. "Boshlang'ich sinf psixologiyasi".
3. Xudoyberdiyev S. "Psixologiya fanini o'qitishda innovatsion metodlar" – Toshkent: Fan va texnologiya nashriyoti, 2022.
4. Karimova D. "Pedagogik psixologiya va ta'limda yangi yondashuvlar" – Samarqand: Samarqand universiteti nashriyoti, 2023.
5. Rasulov A. "Psixologiya ta'limida shaxsga yo'naltirilgan yondashuv" – Buxoro: Buxoro davlat universiteti nashriyoti, 2021.
6. Islomova N. "Zamonaviy psixologiya ta'limida interaktiv metodlar" – Toshkent: Ilm-fan nashriyoti, 2022.
7. Tursunov M. "Psixologiya fanini o'qitishda texnologiyalarni qo'llash" – Namangan: Namangan davlat universiteti nashriyoti, 2023.
8. Qodirova Z. "Psixologiya ta'limida baholash tizimining zamonaviy usullari" – Toshkent: O'qituvchi nashriyoti, 2023.